enk | Eesti Noorsoo-töötajate Kogu

25.11.2026
Justiits- ja Digiministeeriumile

Eesti Noorsootöötajate Kogu seisukoht „EU KIDS ACT“ ettepaneku kohta

Eesti Noorsootöötajate Kogu (ENK) toetab digiplatvormide vastutuse suurendamist ning laste ja noorte turvalisuse parandamist.

Lähtume Euroopa noorteinfo hartast, mis rõhutab info võrdset kättesaadavust, noorte iseseisvuse ja osaluse toetamist ning privaatsuse ja konfidentsiaalsuse austamist. [9] Noorsootöötaja eetikakoodeks rõhutab usalduse hoidmist, noore haavatavuse suurendamise vältimist ja vajaliku abi tagamist. [10] Noorsootöötaja ja noorsootööjuhi kutsestandardid seovad professionaalse tegevuse noorte osaluse, noorteinfo, nõustamise ja turvalise keskkonna loomisega. [11–13] Tuginedes nendele põhimõtetele ning novembris 2026 korraldatud vähesemate võimalustega noorte kaasamise töötubade tagasisidele [4] **ei pea me mõistlikuks artiklis 6 kavandatud 15 aasta vanusepiiri iseseisvaks kontopõhiseks ligipääsuks asjaomastele sotsiaalvõrgu- ja videojagamisteenustele, 13–14-aastaste ligipääsu sidumist vanema hallatava kontoga ega ühetunnist päevast kasutuspiirangut. [1]**

Üldine vanusepiir piirab ka õppimist, suhtlemist, eneseväljendust ja ühiskondlikku osalust. Kohustuslik vanema hallatav konto muudab ligipääsu sõltuvaks pere võimalustest ja suhetest. Ühetunnine ülempiir ei arvesta tegevuse sisu ega kaitse iseenesest kiusamise, pettuste või soovimatute kontaktide eest. Lapse õigust kaitsele tuleb käsitleda koos õigusega teabele, privaatsusele ja osalusele ning arvestada tema arenevaid võimeid. [2, 3]

Palume Eesti seisukohtades:

1. **Keskenduda platvormide ohutumaks muutmisele.** Piirata manipuleerivaid disainivõtteid, anda kasutajale kontroll soovitussüsteemide üle ning nõuda lihtsat rikkumistest teatamist ja kiiret reageerimist. Kaitse peab toimima vanusest sõltumata ka sisselogimata kasutamisel. [1]
2. **Tagada noortele iseseisev ligipääs eakohasele infole ja konfidentsiaalsele abile.** Vanemate toetavat rolli tuleb tugevdada nõustamise ja vabatahtlike tööriistadega. Eraldi tuleb arvestada noortega, kes ei saa vanemale toetuda või kellele veebikogukond on oluline tugivõrgustik. Toetame Eesti LGBT Ühingu seisukohti info, kogukonna ja privaatsuse kaitsmisel, eriti haavatavate sihtrühmade kontekstis. [3, 5] Abi peab noorele olema kättesaadav ka siis, kui noor on rikkunud teenuse kasutusreegleid. [9, 10]
3. **Tagada haridus-, noorte- ja digipoliitika kooskõla.** Üldine ligipääsu edasilükkamine ja kohustuslik vanemast sõltuvus on ENKi hinnangul vastuolus noorte iseseisvust, digipädevusi ja osalust toetavate eesmärkidega, mida edendavad ka nutikas noorsootöö ja TI-Hüpe. [6, 7] Hinnata tuleb piirangute mõju noorteinfo kättesaadavusele ja diginoorsootööle, arvestades, et sotsiaalplatvormide kaudu jõutakse ka noorteni, kellega kontakt füüsilistes keskkondades puudub. [8]

4. **Kaitsta vanuse tuvastamisel privaatsust ja vältida tõrjutust.** Eakohaste kaitsemeetmete rakendamiseks kasutatav vanusetuvastus peab piirduma vajalike andmetega, pakkuma kättesaadavaid alternatiive ning võimaldama ekslikku otsust kiiresti ja tasuta vaidlustada. Kontrollimise tõrked ei tohi katkestada ligipääsu olulisele infole ja abile. [1]
5. **Tagada tugi muudatuste rakendumisest alates.** Noorteinfo, nõustamine, diginoorsootöö, vanemaharidus ja spetsialistide väljaõpe vajavad püsivat rahastust. Muuta artiklis 43 sätestatud kohaldamise ajastust nii, et artiklis 33 ette nähtud abi- ja teavitusmeetmed toimiksid üldiste nõuete rakendumisest alates. [1]
6. **Hinnata mõju noorte heaolule ja õigustele ning kaasata noori.** Mõõta tuleb kahju vähenemist, abi kättesaadavust ja osalusvõimalusi. Hinnata tuleb ka ebavõrdsuse süvenemist, probleemide varjamist ja liikumist vähem turvalistesse keskkondadesse. Lahenduste kujundamisse ja hindamisse tuleb kaasata eri taustaga noori, sealhulgas alla 15-aastaseid. [2, 3, 9]

VIITED

[1] Euroopa Komisjon (2026). „EU KIDS ACT" määruse ettepanek, COM(2026) 681 final. Eelkõige artiklid 6, 8–10, 20, 27–29, 31, 33 ja 43. https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13321-2026-INIT/et/pdf
[2] ÜRO (1989). Lapse õiguste konventsioon. Artiklid 2, 3, 5, 12–17, 19 ja 31. https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text
[3] ÜRO Lapse Õiguste Komitee (2021). Üldkommentaar nr 25 lapse õigustest digikeskkonnas, CRC/C/GC/25. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g21/053/43/pdf/g2105343.pdf
[4] ENK (2026). Noortekeskuste digikeskkondade ja piirangute teemaliste kaasamiste kokkuvõtted ning arutelustsenaariumid. Avaldamata töömaterjal.
[5] Eesti LGBT Ühing (2026). Arvamus „EU KIDS ACT" ettepaneku kohta. https://www.lgbt.ee/post/eesti-lgbt-uhingu-arvamus-eu-kids-act-kohta
[6] Haridus- ja Noorteamet. Nutikas noorsootöö. https://harno.ee/nutikas-noorsootoo
[7] TI-Hüpe. Õpilaste programm. https://tihupe.ee/opilaste-programm/
[8] Tartu Noorsootöö Keskus (2026). Diginoorsootöötaja aitab jõuda ka nende noorteni, kelleni muidu ei jõuta. https://tntk.tartu.ee/uudised/noorsootoo-veelgi-rohkemate-noorteni-tood-alustas-diginoorsootootaja/
[9] ERYICA (2018). Euroopa noorteinfo harta. Eelkõige põhimõtted 2–7 ning punktid 8.5 ja 9.3. https://www.eryica.org/s/European_Youth_Information_Charter_2018_EE_A4_v1.pdf
[10] Noorsootöötaja eetikakoodeks (2026) ja selle kaaskiri. Eelkõige koodeksi punktid 1.4–1.5, 1.8, 2.1–2.6, 3.2, 3.5 ja 4.4.
Eetikakoodeks: https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid_Lisa/downloadFile/11591571
Koodeksi ja kaaskirja veebileht: https://eetika.ee/et/sisu/noorsootootaja-eetikakoodeks
[11] Kutseregister (2026). Noorsootöötaja, tase 5. Kehtiv alates 17.11.2026. Eelkõige kompetentsid B.3.1 ja B.3.2. https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11591569
[12] Kutseregister (2026). Noorsootöötaja, tase 6. Kehtiv alates 17.11.2026. Eelkõige kompetentsid B.3.1 ja B.3.3. https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11591591
[13] Kutseregister (2026). Noorsootööjuht, tase 7. Kehtiv alates 17.11.2026. Eelkõige kompetentsid B.3.1 ja B.3.3. https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11591615